

INFORMASJON OM NASJONALT MINNESTED I HOLE ETTER 22. JULI 2011

Det nasjonale minneste­det i Hole etter 22. juli skal etableres ved Utøyakaia, kaia på landsiden der ferga går over til Utøya. Minneste­det skal være et sted for å minnes 22. juli: for refleksjon for etterlatte, overlevende, frivillige, hjelpemannskaper, nåværende og fremtidige generasjoner.

Minneste­det har en beliggenhet på et sted med sterk tilknytning til 22. juli, og hendelsene denne dagen. Minneste­det vil synliggjøre sammenhengen mellom hendelsene i Oslo og på Utøya, og vil ha en direkte forbindelse til minne- og læringsstedene på Utøya. Utformingen vil bli verdig og vakker, forsterke stedets iboende kvaliteter og spille på kaia og Utøya som et historisk sted.

Kaiområdet med minneste­det skal tilrettelegges for en balanse mellom minne, historie og videre liv, og planområdets funksjon som atkomst til Utøya, som aktiv kai og rekreasjonsområde skal opprettholdes.

Utforming av minneste­det

Ved utforming av minneste­det har tidslinjen for 22. juli-angrepet, fergen MS Thorbjørn, vannet i Tyrifjorden og solens gang som uttrykk for tid vært viktige elementer.

Minneste­det skal ligge ved stranden nord for kaia. Det består av en trapp som begynner i vannet der den danner en gjestebrygge til båtfolket på Tyrifjorden. Trappen fortsetter inn på land og buer seg slik at den danner to avgrensede plassrom mot vannkanten. På det nederste trinnet av trappen står det 77 smale søyler i bronse.

Figur 1: Minneste­det sett fra Tyrifjorden. III: Manthey Kula arkitekter

Solens gang er valgt som et grunnleggende uttrykk for tid: solens posisjon på himmelen og retningen på sollyset på avgjørende tidspunkt under terrorangrepet har gitt geometrien til minnstedet. Den første buen er rettet mot solen slik den stod på himmelen på det tidspunktet da bomben eksploderte i regjeringskvartalet i Oslo. Den andre buen er rettet mot solen slik den stod på himmelen i den tidsperioden angrepet på Utøya varte. Dette gjør at solen ikke lager skygge i rommene ved tidspunktene for de to angrepene.

Avstanden mellom søylene gjør at man kan gå mellom, eller sitte ved dem. På hver av søylene vil navn og alder på de 77 ofrene stå. Søylene er forbundet i toppen, og danner dermed en sammenhengende romdannende konstruksjon, samtidig som hver søyle vil være individuelt utformet.

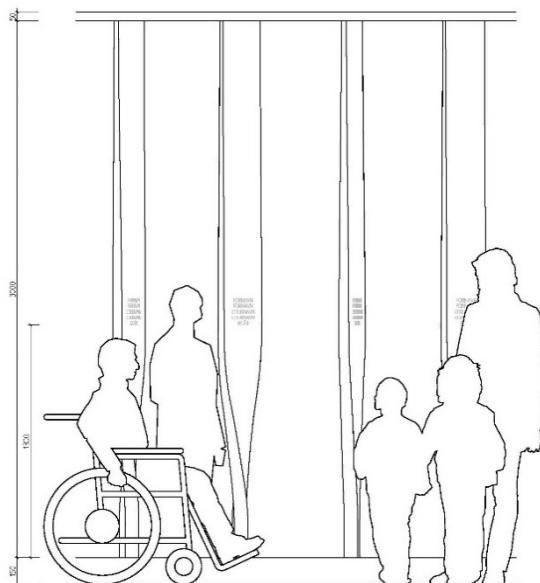
Figur 2: Minnstedet sett fra land- med Utøya i bakgrunnen. Ill: Manthey Kula arkitekter

Vannet og den varierende vannstanden er nært knyttet til minnstedet. Vannet i Tyrifjorden spilte en viktig rolle under angrepet i 2011. Når vannstanden i Tyrifjorden stiger om våren vil minnstedet gradvis flommes over og de nederste trinnene bli stående i vann. Siden navnene plasseres på søylene vil det altså være dager i året man ikke kan komme helt bort til hvert navn uten å måtte gå i vannet. Søylene er plassert på samme høyde, dermed vil vannet alltid stå like høyt på hver søyle.

Ferga MS Torbjørn vil legge til inntil brygga for fritidsbåter slik at hver nye fergetur med ungdommer til øya knyttes sammen med minnstedet. På denne måten er ikke minnstedet bare et sted for å minnes terror og savn- men også redning og videre liv. MS Thorbjørn gir minnstedet en seremoniell karakter, der hver ny overfart med ungdom til øya er en bekreftelse på at verdiene som ble angrepet 22. juli 2011 består og er styrket.

Om navnene

De 77 bronsesøylene støpes individuelt, og navn og alder på ofrene støpes samtidig med søylen- og blir en del av utformingen. Skriften er utformet slik at den er godt lesbart på nært hold, men framstår som en del av søylen på avstand. Skriften er utarbeidet til minnstedet, og tar opp solvinkelen, slik at navnene vil endre karakter med sollyset og reflektere solen gjennom dagen. Navnene blir plassert alfabetisk: navn på de 8 ofrene fra regjeringkvartalet plasseres lengst mot sør, deretter plasseres de 69 fra Utøya. Rekkefølgen er gjort for å vise at det var to sekvensielle angrep, som likevel henger sammen. Rekkefølgen gjør at de som ser etter et særskilt navn finner dette. Det har ikke vært ønskelig å knytte navnene konkret til tidslinjen. Konstruksjonen gjør at et navn kommer lengst mot nord og et lengst mot sør. Navnene kan leses fra sør til nord, eller omvendt, eller du kan gå ned mellom søylene hvor som helst. Minnstedet har dermed ikke en start eller slutt. Navn og alder plasseres slik at det er lesbart for alle, men også så høyt på søylen at det ikke blir stående under vann, selv ved stor flom.

Figur 3: Prinsippkisse, bronsesøyer med tekst

Andre tiltak

Områdets funksjon som atkomst til Utøya, aktiv kai og rekreasjonsområde skal opprettholdes. For å ivareta dette på en god måte skal dagens adkomstvei legges om. Dette gir en bedre og mer trafikksikker løsning. Omlegging av atkomstvei gir også langt større plass nede ved kaia enn i dag, og gir fleksibilitet for funksjoner og bruk. Prosjektet innebærer også en generell oppgradering og forskjøning av området. Det skal bygges toalett, og avfallsrom for Utøya, skjult under adkomstveien, slik at minnstedets omgivelser kan fungere godt og gi en verdig ramme. Den naturlige odden skal ikke røres.

Figur 4: Oversiktsbilde av hele området. Ill: Manthey Kula arkitekter

Minnestedet og omgivelsene er utformet av arkitektene Beate Hølmebakk og Per Tamsen fra Manthey Kula arkitekter, i samarbeid med Landskapsarkitekt Bas Smets. De har formgitt et minnesteid med en konkret historisk referanse, men som samtidig både er vakker og ikke gir *ett* svar på det å minnes, men gir mulighet for refleksjon, tolkning og nyanser av menneskelige følelser. Manthey Kula arkitekter har hatt oppdragsansvaret siden 2018 og følger prosjektet videre gjennom byggeperioden for å sikre at kvaliteter og intensjoner blir godt ivaretatt.

Forventet framdrift

Målet er å ferdigstille minnesteid til juli 2021, altså tiårs-markeringen for terrorangrepet 22.juli. Det skal gjøres omfattende og kompliserte byggearbeider, som må være på plass før minnesteid kan åpne. Utøya vil bruke en midlertidig kai et annet sted i anleggstiden.

Spørsmål- og kontaktinfo

Du kan lese mer om prosjektet og følge framdriften for arbeidet på Statsbyggs nettside, der finner du også en rekke dokumenter tilknyttet Statsbyggs oppdrag:

www.statsbygg.no/Utoyakaia/

Om du har spørsmål om minnesteid ved Utøyakaia kan du kontakte: Mari Magnus i Statsbygg:

Mari Magnus: mari.magnus@statsbygg.no. Telefon: 41 46 28 49